

Pozdravy z hudebního světa

Kolekce dopisů od Suka, Foerstera a Destiniové

LUCIE HAVRÁNKOVÁ

V hudebním oddělení Národní knihovny ČR se nachází jedna z významných sbírek korespondence s hudební tematikou v České republice. Obsahuje především dopisy, ale i pohlednice, korespondenční lístky a navštívenky se vzkazy od mnoha osobností hudebního života. Zvláště cenné jsou kolekce dopisů, které na sebe navazují a umožňují nahlédnout do hlubších souvislostí, přátelských vztahů i niterných prožitků odesílatele nebo adresáta.

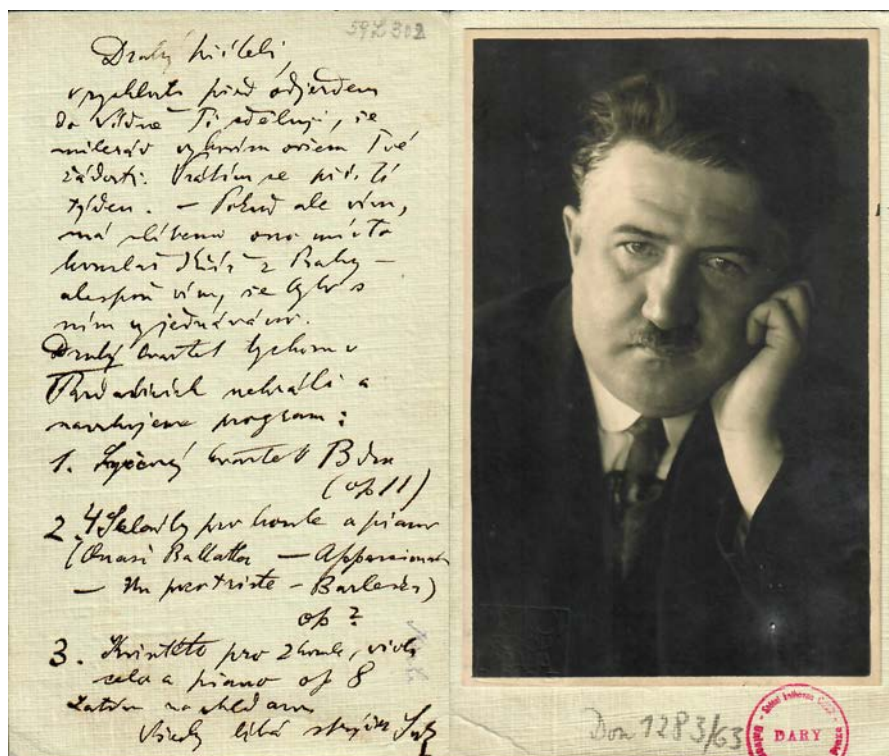
Historie vzniku sbírky se bezprostředně váže k počátkům založení Hudebního oddělení roku 1923 filologem a hudebním skladatelem Ladislavem Vycpálkem, který množstvím cenných autografů získal darem, nákupem na aukcích a v antikvariátech, ale byl také, jako přímý účastník hudebního života, adresátem mnoha písemností velkých osobností, především hudebních skladatelů. Své dopisy zařadil do sbírky Národní knihovny a dnes jsou její důležitou součástí. Na jeho odkaz navázaly další generace knihovníků, a tak se sbírka postupně rozrůstala a dnes čítá téměř tisíc jednotek. Kromě dopisů psaných jednomu adresátovi, jako byl například Ladislav Vycpálek, jsou významné také soubory navazujících dopisů od jednoho odesílatele. Příkladem takových ucelených

souborů je korespondence Josefa Suka, Josefa Bohuslava Foerstera nebo Emy Destiniové.

Korespondence skladatele Josefa Suka obsahuje, kromě pěti osobních dopisů adresovaných Ladislavu Vycpálkovi, 22 dopisů z let 1924–1935 adresovaných skladateli Františku Michálkovi, který působil v Pardubicích jako sbormistr zdejšího smíšeného sboru Zpěvácký spolek Suk. V korespondenci se odráží skladatelův vřelý vztah k Pardubicím, k Františku Michálkovi a jeho sboru, jehož členy nikdy nezapomene pozdravovat. Období konce života Josefa Suka

je poznamenané podlomeným zdravím. V dopisech z tohoto období si stěžuje na *pochroumané zdravíčko a ošklivé noci*. Na konci května 1935 se skladatelův život uzavírá.

Soubor 93 dopisů psaných skladatelem Josefem Bohuslavem Foersterem zahrnuje rozsáhlé období mezi lety 1898 a 1946. Kromě dopisů adresovaných osobnostem českého společenského života se dá jeho korespondence rozdělit do dvou větších celků. Jeden zahrnuje spíše formální dopisy určené opisovači a archiváři Národního divadla Františku Elsnicovi a jeho pomocníkům. Další

Dopis Josefa Suka (lícová a rubová strana) s vlepenou fotografií jeho portrétu, adresovaný příteli Františku Michálkovi (NKP, sign. 59 L 302)

Reprodukce malovaného portrétu Josefa Bohuslava Foerster, jehož autorem je Foersterův bratr Viktor, na pohlednici adresované Josefu Svetožaru Novákovi (NKP, sign. 59 L 735/49)

část dopisů, především z let 1917–1942, obsahuje velmi osobní korespondenci s lékárníkem Josefem Svetožarem Novákem, u kterého skladatel s rodinou pobývali během letních prázdnin. Tento celek je výpovědí o dlouholetém přátelství, ale především o hloubce a duchovním rozměru Foersterovy osobnosti.

Dopisy z roku 1918 jsou zajímavou sondou do praxe operních inscenací v Národním divadle v Praze v dané době, včetně okolností spojených s premiérou Foersterovy opery *Nepřemožení*, na kterou skladatel svého přítele pozval. V dopisech mezi prosincem 1920 a únorem 1921 se hlavním motivem stává nemoc jediného syna Foersterových Alfréda. Manželé Foersterovi informují o průběhu nemoci – jednalo se o břišní tyfus. Ačkoli měli k dispozici věhlasné lékaře, nepodařilo se syna zachránit. Zesláblý a nemocí vyčerpaný Alfréd zemřel 11. března 1921. V dopise z 18. dubna 1921 děkují manželé za upřímnou soustrast a dodávají: *Odešla naše duše, odešlo naše*

slunce. A není útěchy leč ve víře. Bůh dobrý ví, proč nám všechno vzal.

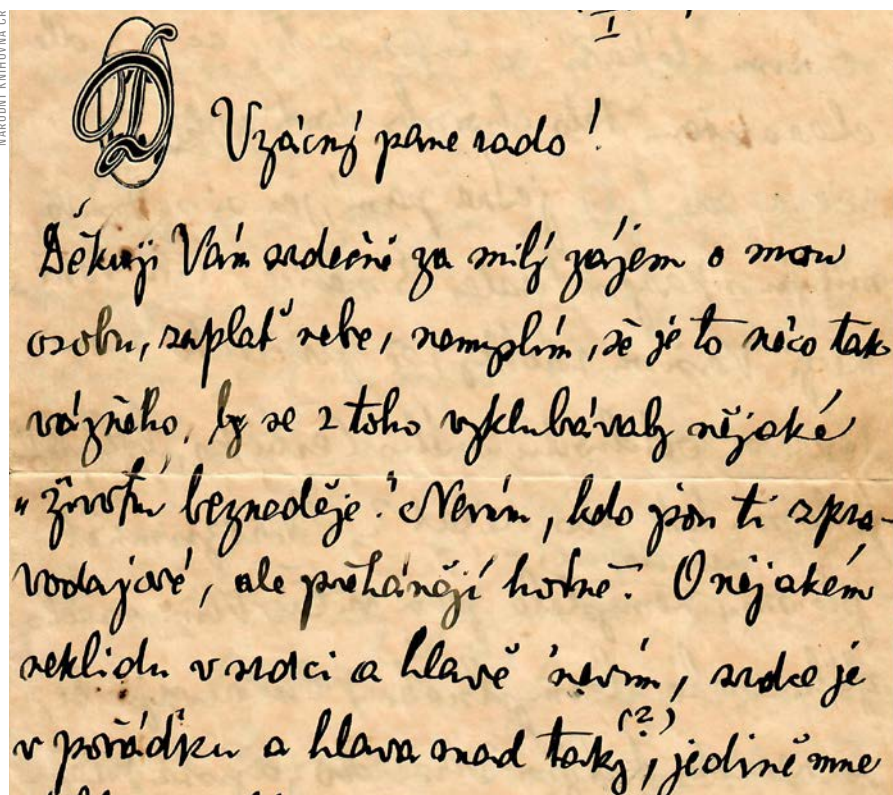
Po tak velké ztrátě se již obě rodiny přestaly navštěvovat. V dopisech jen vzpomínaly na své přátele. Foerster nadále zval Nováka do Prahy, například na premiéru své opery *Srdce*, ale setkání se málokdy uskutečnila. Na jaře 1930 vyjádřil Foerster Novákovi svůj vděk za přátelství, které mu zůstávalo stejně vzácné, jako když trávili společně prázdniny. Prostřednictvím korespondence setrvali v kontaktu až do roku 1942, tedy v podstatě téměř do konce života Josefa Svetožara Nováka.

Korespondence světoznámé české operní pěvkyně a propagátorky českého umění Emy Destiniové je velmi cennou, ale zároveň smutnou výpovědí o jejím kariérním sestupu a finančních problémech. Pochází z let 1901–1930 a obsahuje 34 dopisů, 4 pohlednice a 2 telegramy. Dopisy z posledních deseti let jejího života zachycují dobu, kdy trávila svůj čas převážně na svém zámku

ve Stráži nad Nežárkou. Jsou věnovány jejímu obdivovateli, příteli a právníkovi Rudolfu Schránílovi a jeho rodině. Manželku Rudolfa Schráníla, nadanou pěvkyni Alexandru Schránílovou, Destiniová často v dopisech pozdravuje a povzbuzuje: *budu myslet na jediný hlas, který mi učaroval*. S Rudolfem Schránílem konzultuje stav strážského zámku: *elektrika nehoří, voda zmrzla*, a především se s ním jako právníkem radí o prodeji zámeckého mobiliáře. Ten jí s prodejem pomáhá, doporučuje kupce z řad významných architektů tehdejší doby, pomáhá s vyhotovením katalogu pro aukci, posílá odhadce. Prodejem cenností se pěvkyně snažila řešit tísnivou finanční situaci, do které se jak vlastní vinou, tak přičiněním manžela Josefa Halsbacha dostala. Nerađa si to přiznává, stejně tak jako vážnost svých zdravotních problémů, které se po roce 1928 začínají dramaticky zhoršovat. Dopis z 25. ledna 1930 začíná slovy: *Vzácný pane rado, děkuji Vám srdečně za milý zájem o mou osobu, zaplať nebe, nemyslím, že je to něco tak vážného...* Jedná se pravděpodobně poslední dopis od Emy Destiniové – napsala jej tři dny před svou smrtí.

Budování sbírky korespondence v Hudebním oddělení Národní knihovny ČR a její odpovídající zpracování jsou výsledkem cílevědomé heuristické práce několika generací knihovníků a sbírka sama představuje důležitou součást fondu Národní knihovny. Vedle odbor-

Korespondence světoznámé české operní pěvkyně a propagátorky českého umění Emy Destiniové je velmi cennou, ale zároveň smutnou výpovědí o jejím kariérním sestupu a finančních problémech.

Ukázka z posledního známého dopisu Emy Destiniové (NKP, sign.59 L 704/33)

ně obsahové stránky poskytuje cenné informace emocionální povahy a přibližuje mnohdy nelehký osud velkých osobností hudebního života v českých zemích. ▮

*Seriál vzniká ve spolupráci
s Národní knihovnou ČR*

Literatura

J. Smolka, *Ladislav Vycpálek. Tvůrčí vývoj*, Praha 1960; J. Suk, *Dopisy nejbližším*, Praha 1976; J. Vojtěšková, *Josef Suk. Dopisy o životě hudebním i lidském*, Praha 2005; J. Fojtíková: „Neznámá korespondence Josefa Bohuslava Foerster a Františka Bílka“, *Musicalia*, roč. 6, č. 1–2, s. 73–89; B. Plevka, *Z posledních dopisů Emy Destiniové*, *Teplíce* 1987.

Lucie Havránková

(nar. 1971) je knihovnicí a odbornou pracovnící Hudebního oddělení NK ČR. Věnuje se zejména rukopisným dokumentům.
lucie.havrankova@nkp.cz